

Innovation Solutions and Business Opportunity in the Context of E-Commerce in Rural Cooperatives

Mostafa Kekhaye Farzaneh¹ | Ali Sardar Shahraki^{✉2} | Mohim Tash³ | Hamed Aramesh⁴

1. Assistant Professor, Department of Entrepreneurship Management, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran, e-mail: mostafa_kf@yahoo.com
2. Associate Professor, Department of Agricultural Economics, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran (corresponding author) Email: a.shahraki65@gmail.com
3. Assistant Professor, Department of Entrepreneurship Management, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran, e-mail: mohimtach@yahoo.com
4. Assistant Professor, Department of Entrepreneurship Management, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran, email: ham_aramesh@eco.usb.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	In the new millennium, e-commerce is one of the most fundamental employment opportunities in the economy and business, and cooperatives play an important role in the development and planning of villages. This can be very helpful in Sistan and Baluchestan province, given the available capacity and opportunities. Based on this, in the research, solutions for business opportunities in the context of e-commerce in rural cooperatives of Sistan and Baluchistan province have been investigated. Fuzzy multi-index approach (FMADM) was used for analysis and modeling. Based on the obtained results, the economic solution with a weight of 15.811 has obtained the highest amount. This shows that in the solutions of employment opportunities in the context of e-commerce in the rural cooperatives of Sistan and Baluchistan province, the economic criterion is the most preferred solution. The results showed that the management solution with a weight of 14.872 is the second priority. The results confirm that the management solution should be given serious attention. But the political and social solutions based on the results with weights of 11.755 and 11.45 are in the next priorities. Also, the results showed that the educational and technical solutions were at the lowest levels.
Article history:	
Received: 6 April 2024	
Received in revised form: 30 May 2024	
Accepted: 18 July 2024	
Published online: 21 September 2024	
Keywords: Business, E-Commerce, Rural Cooperative, Sistan and Baluchestan	

Cite this article: Kekhaye Farzaneh, Mostafa., Sardar Shahraki, Ali., Tash, Mohim & Aramesh, Hamed. (2024). Innovation Solutions and Business Opportunity in the Context of E-Commerce and Innovation in Rural Cooperatives. *Journal of Innovation Economic Ecosystem Studies*, 4 (2), 1-17. DOI: <http://doi.org/10.22111/innoco.2024.50215.1131>

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

راهکارهای نوآوری و فرصت‌های کسب و کار در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی

مصطفی کیخای فرزانه^۱ | علی سردار شهرکی^{۲✉} | مهیم تاش^۳ | حامد آرامش^۴

۱. استادیار گروه مدیریت کارآفرینی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران، رایانامه: mostafa_kf@yahoo.com

۲. دانشیار گروه اقتصاد کشاورزی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران (نویسنده مسئول) رایانامه: a.shahraki65@gmail.com

۳. استادیار گروه مدیریت کارآفرینی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران، رایانامه: mohimtach@yahoo.com

۴. استادیار گروه مدیریت کارآفرینی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران، رایانامه: ham_aramesh@eco.usb.ac.ir

چکیده	اطلاعات مقاله
<p>در هزاره جدید تجارت الکترونیک یکی از اساسی‌ترین فرصت‌های اشتغال‌پذیری در اقتصاد و کسب و کار است و تعاونی‌ها نقش مهمی در توسعه و برنامه‌ریزی روستاها دارند. این مهم در استان سیستان و بلوچستان با توجه به ظرفیت و فرصت‌های موجود می‌تواند بسیار راهگشا باشد. بر این اساس در پژوهش راهکارهای فرصت‌های کسب و کار در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان مورد بررسی قرار گرفته است. جهت تحلیل و مدلسازی از رویکرد چندشاخصه فازی (FMADM) استفاده شد. بر اساس نتایج بدست آمده راهکار اقتصادی با وزن ۱۵/۸۱۱ بیشترین مقدار را بدست آورده است. این نشان می‌دهد که در راهکارهای فرصت‌های اشتغال در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان، معیار اقتصادی در ارجحترین راهکار قرار دارد. نتایج نشان داد که راهکار مدیریتی با وزن ۱۴/۸۷۲ در اولویت دوم قرار دارد. نتایج موید آن است که راهکار مدیریتی می‌بایست مورد توجه جدی قرار گیرد. اما راهکار سیاست‌گذاری و اجتماعی بر اساس نتایج با وزن‌های ۱۱/۷۵۵ و ۱۱/۴۵ در اولویت‌های بعدی قرار دارد. همچنین نتایج نشان داد که راهکارهای آموزشی و فنی در پایینترین مقادیر بوده است.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱/۱۸</p> <p>تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۳/۱۰</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۴/۲۸</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۶/۳۱</p> <p>واژه‌های کلیدی: کسب و کار، تجارت الکترونیک، تعاونی روستایی، سیستان و بلوچستان</p>

استناد: کیخای فرزانه، مصطفی؛ سردار شهرکی، علی؛ تاش، مهیم و آرامش، حامد. (۱۴۰۳). راهکارهای نوآوری و فرصت‌های کسب و کار در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی. *مطالعات زیست‌بوم اقتصاد نوآوری*، ۴ (۲)، ۱-۱۷.

DOI: <http://doi.org/10.22111/innoeeco.2024.50215.1131>

۱- مقدمه

کسب و کار الکترونیک مفهومی گسترده است که شامل تمامی جنبه‌های استفاده از فناوری اطلاعات در کسب و کار است و تنها در برگیرنده خرید و فروش نیست. بلکه شامل ایجاد انسجام و یکپارچگی در کل فرآیندهای کسب و کار و ارتباطات در داخل و خارج از سازمان می‌باشد (الصبری و همکاران، ۱۳۹۸). کسب و کار اینترنتی به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در گذشته رشد بالایی را تجربه کرده، به گونه‌ای که از نظر سیاست و خط مشی سازمانی اکثر مؤسسات تجاری در پذیرش و به‌کارگیری کسب و کار الکترونیک در جهت ورود به بازارهای جهانی و جذب مشتریان جدید، مؤثر و کارا در این راستا هستند (چن و همکاران^۱، ۲۰۲۲). کسب و کار الکترونیک به عنوان یکی از زیرمجموعه‌های فناوری اطلاعات در دهه گذشته رشد بالایی را تجربه کرده است. به طوری که رویکرد سیاست اکثر مؤسسات تجاری سعی در پذیرش و به‌کارگیری کسب و کار الکترونیک در جهت ورود به بازارهای جهانی و جذب مشتریان جدید و مؤثر و کارا به ویژه در تعاونی‌های روستایی است (فرجی، ۱۳۹۳). اقتصاد تعاونی‌ها به عنوان یک منبع درآمد پایدار در جهان، به ویژه در مناطق روستایی، می‌تواند به کاهش نرخ بیکاری و جلوگیری از مهاجرت نیروی کار به شهرها کمک کنند، زیرا این صنایع فرصت‌های شغلی برای زنان و جوانان فراهم می‌آورند و به حفظ مهارت‌های سنتی کمک می‌کنند (آبیسگو اکانیو و فیلیس^۲، ۲۰۱۷). به اعتقاد صاحب‌نظران اقتصادی و اجتماعی، نظام تعاونی روش مناسبی برای ایجاد فرصت‌های کسب و کار می‌باشد. در بحث ایجاد اشتغال، سازمان ملل در راستای کاهش تعداد فقرا در سال ۲۰۱۵ نقش قابل توجهی را برای تعاونی‌ها به عنوان ابزار اصلی در این مسیر قائل شده‌اند. در ایران نیز با ترسیم نظام اقتصادی کشور در قالب سه پایه دولتی، خصوصی و تعاونی، به نحوی از این دیدگاه تبعیت شده و رشد اقتصاد ملی به کاهش دیوانسالاری و تصدی‌گری کامل دولت و خصوصی سازی صرف و ارتقای بخش تعاون ربط داده شده است (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۶).

در ایران تعاون و همکاری مشارکت‌آمیز در بسیاری از موارد، عامل موثری در شکل‌گیری تحولات اقتصادی و اجتماعی بوده است که در طول تاریخ دارای فراز و نشیب‌های مختلفی می‌باشد. بنابراین تعاونی‌ها می‌توانند برای ایجاد انگیزه در رشد و شکوفایی اقتصادی کشور نقش بسزایی داشته باشند. نقش تعاونی‌ها در ایجاد فعالیت‌های تولیدی کوچک و متوسط زودبازده در تولید و اشتغال بیشتر، سهم قابل توجهی از سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و بخصوص برنامه ششم برای تعاونی‌ها پیش‌بینی شده است. با توجه به سیر تحولات تعاون و اندیشه‌های تعاونی در ایران، جایگاه تعاون در اقتصاد کشور به خصوص در ارتقای سطح تولید و اشتغال نمایان‌تر شده است؛ بنابراین شناخت بیشتر و درک اهمیت تعاونی‌ها و همچنین بررسی و شناسایی موانع و مشکلات آن‌ها ضرورت دارد (رخشانی و همکاران، ۱۴۰۰). تازه‌ترین گزارش مرکز آمار از وضعیت بازار کار نشان می‌دهد که نرخ بیکاری در تابستان ۱۴۰۲ به ۷.۹ درصد رسیده است. این نرخ نسبت به تابستان سال گذشته کاهش یک واحد درصدی را تجربه کرده است. از میان ۳۱ استان کشور، نرخ بیکاری ۱۲ استان در تابستان ۱۴۰۲ بالاتر از میانگین کشوری بوده است. بالاترین سطح این شاخص نیز در استان سیستان و بلوچستان

¹ Chen et al.

² Abisuga-Oyekunle & Fillis

دیده شده است (وب سایت مرکز آمار ایران^۱، ۱۴۰۲). نرخ بیکاری سیستان و بلوچستان در تابستان امسال به ۱۲.۵ درصد رسیده در حالی که در تابستان سال گذشته ۱۱.۵ درصد بوده است. همچنین بر اساس نتایج آماری این استان پایین‌ترین مقدار در تمامی شاخص‌های توسعه انسانی برنامه توسعه سازمان ملل متحد در مقایسه با سایر استان‌های کشور، را دارد. از سویی با توجه به اینکه این استان جوانترین استان کشور می‌باشد اما رتبه آخر را در نرخ مشارکت اقتصادی به خود اختصاص داده است (افقه و همکاران، ۱۳۹۸). از سویی، نتایج ارزیابی شاخص‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات از توسعه فاوا در استان‌های کشور تا پایان ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که وضعیت استان سیستان و بلوچستان در زمینه شاخص توسعه یافتگی بسیار نامطلوب بوده و کم برخوردار از توسعه ICT است و وضعیت توسعه فناوری اطلاعات در استان سیستان و بلوچستان نامطلوب و غیرقابل قبول است (وب سایت سازمان فناوری اطلاعات ایران^۲، ۱۴۰۰). بنابر آنچه ذکر شد، هدف مطالعه حاضر، تحلیل راهکارهای ایجاد اشتغال در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان می‌باشد. از این رو اهداف پژوهش حاضر به شرح ذیل می‌باشد:

- شناسایی راهکارهای اشتغال در بستر تجارت الکترونیک و نوآوری در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان؛
- تعیین اوزان نسبی و اولویت بندی راهکارهای اشتغال در بستر تجارت الکترونیک و نوآوری در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان.

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

نوروزی اجیرلو و همکاران (۱۴۰۳) در یک پژوهش به بررسی موانع و مشکلات توسعه کارآفرینی روستایی در شرکت‌های تعاونی و کشاورزی پرداختند. این تحقیق به روش کیفی و با رویکرد پدیدارشناسی تفسیری انجام شد. نتایج این تحقیق نشان داد که موانع و مشکلات توسعه کارآفرینی روستایی در شرکت‌های تعاونی و کشاورزی شامل موضوعاتی چون فرهنگ، ساختار سازمانی، حمایت‌های کارآفرینی، ساختار کارآفرینی و مدیریت هستند. بر اساس یافته‌ها، مدیران این شرکت‌ها باید با شرکت در کارگاه‌ها و سمینارها سطح دانش و مهارت‌های مدیریتی خود را افزایش دهند، زیرا این مهارت‌ها می‌توانند به بهبود عملکرد کلی شرکت‌های تعاونی و کشاورزی کمک کنند.

سیف الهی (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان "تحلیل اثر بهبود فضای کسب‌وکار بر کارآفرینی روستایی با نقش میانجی قابلیت بازاریابی" به بررسی تأثیر بهبود فضای کسب‌وکار بر کارآفرینی کشاورزی در شرکت‌های تعاونی روستایی استان اردبیل پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد که بهبود فضای کسب‌وکار تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی کشاورزی دارد و قابلیت بازاریابی نیز به عنوان یک عامل میانجی در این رابطه عمل می‌کند. بر اساس یافته‌های این تحقیق،

¹ <https://www.amar.org.ir/>

² <https://payesh.iran.gov.ir/>

کارآفرینان باید به اهمیت قابلیت‌های بازاریابی و نیازها و پیشنهادات مشتریان توجه ویژه‌ای داشته باشند تا در موفقیت کسب‌وکار خود موفق‌تر عمل کنند. همچنین، برای راه‌اندازی کسب‌وکار خود، ضروری است که شرایط فضای کسب‌وکار را از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار دهند.

جاودان و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "تحلیل اهمیت عملکرد تخصیص اعتبارات خرد روستایی در کشور در گام اول انقلاب اسلامی مبتنی بر ایجاد اشتغال پایدار" به بررسی موانع اصلی در راستای بهبود و افزایش کارایی فرآیند تخصیص تسهیلات اشتغال‌زایی پرداختند. این پژوهش نشان داد که سیاست‌گذاران و مسئولان اجرایی باید به رفع موانع زیر توجه ویژه‌ای داشته باشند: عدم توجه به زنجیره ارزش در شغل‌های جدید؛ معضل سخت‌گیری در دریافت وثایق و تضامین؛ فقدان قراردادهای متناسب با رشته‌های شغلی. این موانع، از جمله چالش‌های اساسی برای تخصیص مؤثر اعتبارات خرد و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی به شمار می‌روند.

ترکی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل تأثیرگذار بر موفقیت طرح‌های توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در استان اصفهان" به تحلیل عوامل مؤثر بر اشتغال‌آفرینی طرح‌ها پرداختند. نتایج این تحلیل نشان داد که متغیرهای مرتبط با شهرستان اجرای طرح، دستگاه اجرایی، بخش هدف (از جمله کشاورزی، صنعت و گردشگری)، نوع طرح، تعطیلی بنگاه و حضور دستگاه‌های حمایتی با موفقیت این طرح‌ها ارتباط معناداری دارند. این یافته‌ها می‌توانند به سیاست‌گذاران و مجریان کمک کنند تا در راستای بهبود و توسعه طرح‌های اشتغال‌زایی در مناطق روستایی و عشایری اقدام کنند.

کاظمیه و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی تحت عنوان "شناسایی موانع توسعه شرکت‌های تعاونی روستایی شهرستان ارومیه" به نتایج مهم دست یافتند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، مشکلات شناسایی‌شده در هفت عامل مختلف حدود ۶۲ درصد از تغییرات واریانس کل را تبیین می‌کردند. با توجه به این یافته‌ها، پیشنهاد می‌شود که ارتقاء آگاهی اعضا از طریق برگزاری کارگاه‌های توانمندسازی درباره ماهیت و کارکرد تعاونی‌ها، برنامه‌ریزی اصولی و واقع‌بینانه بر اساس نیازهای تعاونی‌ها و همچنین رفع مشکلات مرتبط با نظام بانکی، در اولویت برنامه‌های توسعه تعاونی‌های روستایی شهرستان ارومیه قرار گیرد.

میرزایی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان "آینده‌نگاری و تبیین سناریوهای پیش روی صندوق‌های بازنشستگی تابعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی" به این نتیجه رسیدند که آینده صندوق‌های بازنشستگی تحت تأثیر چهار عدم قطعیت بحرانی قرار دارد. این عدم قطعیت‌ها شامل تأثیر نسل‌های قدیمی در حکمرانی، روند خصوصی‌سازی مشاغل دولتی، ماهیت سیاسی دولت و تحریم‌ها هستند. پس از منطبق‌دهی به سناریوها و حذف سناریوهای ناسازگار و مشابه، شش سناریو تحت عنوان "بازسازی پس از جنگ اقتصادی"، "تعامل و سازندگی"، "لبه پرتگاه"، "نرمش قهرمانانه"، "پیروزی نزدیک" و "سازش و گذار" برای آینده صندوق‌های بازنشستگی شناسایی شد. این پژوهش می‌تواند به تصمیم‌گیرندگان کمک کند تا با در نظر گرفتن این سناریوها، برنامه‌ریزی‌های بهتری برای آینده صندوق‌ها انجام دهند.

رستمی و صالحی^۱ (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان "مسئولیت اجتماعی تعاونی‌های روستایی در ترویج فعالیت‌های پایداری محور در بخش کشاورزی: پیوند جامعه، شرکت و دولت" به بررسی اهمیت بخش کشاورزی و فعالیت‌های مبتنی بر پایداری کشاورزان به عنوان عوامل حیاتی برای تحقق آینده‌ای پایدارتر پرداختند. به طور کلی، نتایج این پژوهش رویکردهای مختلفی را برای تقویت فعالیت‌های مبتنی بر پایداری در میان کشاورزان بر اساس ابعاد مرتبط با مسئولیت اجتماعی ارائه می‌دهد که می‌تواند به تقویت این فعالیت‌ها کمک کند.

واهیونینگتیاس^۲ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود با عنوان "به سوی رقابت تعاونی برای توسعه جامعه" به دنبال مطالعه تشویق رقابت پذیری تعاونی‌ها در منطقه جاوه غربی-اندونزی، در یک جامعه اقتصادی با شناسایی ارتباط بین قابلیت‌های دیجیتال، جهت‌گیری دیجیتال، مقاومت کارکنان، حمایت دولت، نوآوری دیجیتال و رقابت بوده است. گرایش دیجیتال و حمایت دولت بر نوآوری دیجیتال تأثیر مثبت و قابل توجهی دارد. قابلیت دیجیتال و مقاومت کارکنان هیچ تاثیری را نشان نمی‌دهد. همچنین مشخص شد که نوآوری دیجیتال رابطه بین جهت‌گیری دیجیتال، حمایت دولت، قابلیت دیجیتال و مقاومت کارکنان با رقابت را واسطه نمی‌کند. این مطالعه بینش جدیدی در مورد مطالعه تعاونی‌ها به‌عنوان نهادهای اقتصادی جامعه ارائه می‌دهد.

دورج^۳ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان "قرارداد کاری در تعاونی‌ها به‌عنوان مبانی برای اشتغال" به بررسی الزامات قانونی در رابطه با عضویت افراد در تعاونی‌های کارگری پرداخت. ایشان بیان کردند که به محض عضویت یک فرد در تعاونی کارگری، هر دو طرف، یعنی تعاونی و عضو آن، موظف‌اند که یک رابطه استخدامی تعاونی برقرار کنند و در آن باقی بمانند. این دعوی به تشخیص دادگاه کار بستگی دارد. این یافته‌ها تأکید بر اهمیت رعایت حقوق اعضای تعاونی‌ها و ایجاد شرایط مناسب برای اشتغال در این نهادها دارد.

علویون و تقدیسی^۴ (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان "بازاریابی الکترونیکی روستایی در ایران؛ الگوسازی قصد روستاییان و خوشه بندی مناطق روستایی"، در نتیجه گیری نهایی پژوهش و در ارتباط با ICT روستایی (به ویژه در کشورهای در حال توسعه) بیان داشتند که در عصر جدید و به اصطلاح انقلاب صنعتی چهارم، فناوری‌های دیجیتال در حال ایجاد فرصت‌های جدید هستند و سیاست‌های ملی نقش مهمی در توسعه دیجیتال کشورها دارد. به نظر می‌رسد در دنیای امروز، نظام‌های سیاسی مختلف با پراکندگی‌های جغرافیایی گوناگون توانسته‌اند در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات به موفقیت دست یابند.

کریستوبال-فرانسی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان "تعاونی‌های روستایی در عصر دیجیتال: تحلیلی از حضور اینترنتی و میزان بلوغ تجارت الکترونیک تعاونی‌های کشاورزی و مواد غذایی"، بیان داشتند که همه تعاونی‌ها

¹ Rostami & Salehi

² Wahyuningtyas

³ Duraj

⁴ Alavion & Taghdisi

هنوز راه درازی برای تسهیل ارتباطات و تعامل مؤثر با مردم هدف خود دارند. پیشرفت فراتر از این نقطه احتمالاً به نقشی که این سازمان‌ها برای حضور آنلاین اعطا می‌کنند، درک آن‌ها از مزایای حاصل از فناوری‌های جدید با در دسترس شدن، سطح نوآوری و پذیرش فناوری‌های جدید بستگی دارد.

ریاز^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان "چرخه اشتغال‌زایی در تعاونی در اسپانیا" به بررسی ویژگی‌های اشتغال‌زایی در تعاونی‌ها پرداختند. آن‌ها بیان کردند که اشتغال‌زایی توسط تعاونی‌ها از انعطاف‌پذیری بالایی برخوردار است و این کسب‌وکارها می‌توانند در شرایط بحرانی مالی به خوبی دوام بیاورند. علاوه بر این، تعاونی‌ها قادرند با استفاده از نسبت‌های مالی مناسب، حاشیه سود شرکت‌های بالغ و کوچک را تحت تأثیر قرار دهند و در نتیجه به بهبود وضعیت مالی خود کمک کنند. این یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت تعاونی‌ها در ایجاد اشتغال و تاب‌آوری اقتصادی در برابر چالش‌های مالی است.

برتوس^۲ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان "گسترش تعاونی‌های کارگری و شیوه‌های استخدامی آن‌ها" به بررسی تأثیرات گسترش بین‌المللی بر ساختار سازمانی تعاونی‌ها پرداختند. آن‌ها بیان کردند که این گسترش می‌تواند به‌طور بنیادی ساختار سازمانی تعاونی‌ها را تغییر دهد و معضلات مربوط به چگونگی اعمال ارزش‌های مشخصه آن‌ها را تشدید کند. علاوه بر این، یافته‌ها نشان‌دهنده معرفی پراکنده و متناقض مدل تعاونی در خارج از کشور است. در حالی که شیوه‌های سازمان‌دهی کار در سایت‌های مختلف همگن هستند، شیوه‌های امنیت شغلی، آموزش و حقوق در این زمینه برابر نیستند. دیگلی آنتونی و سابتانی^۳ (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان "تعاونی‌های اجتماعی، انجمن‌های رفاه اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی" به بررسی تأثیر این سازمان‌ها بر سرمایه اجتماعی افراد پرداختند. آن‌ها بیان کردند که انجمن‌های رفاه اجتماعی و تعاونی‌های اجتماعی بر سرمایه اجتماعی فردی تأثیر می‌گذارند که به‌عنوان شبکه‌ای از روابط تعاونی درک می‌شود. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ترکیب نیروی کار، عمق مشارکت اعضا در فعالیت‌های سازمان و استراتژی‌های منابع انسانی اتخاذشده توسط مدیریت بر ایجاد روابط همکاری از طریق تعاملات در محل کار تأثیر می‌گذارد. این یافته‌ها بر اهمیت مدیریت منابع انسانی و ایجاد محیط کاری مناسب برای توسعه سرمایه اجتماعی در سازمان‌های تعاونی و انجمن‌های رفاه اجتماعی تأکید دارد.

فلچا و سولر^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان "اقدامات موفق و دموکراسی گفتگو در جامعه" به بررسی روش‌شناسی‌های ارتباطی در سطح جامعه پرداختند. آن‌ها بیان کردند که استفاده از دانش افراد در جوامع و نهادهای درگیر می‌تواند به حل مشکلات محله‌های فقیرنشین کمک کند و در نتیجه، موجب ایجاد یک تعاونی موفق با هدف اشتغال پایدار در جامعه شود. این پژوهش بر اهمیت دموکراسی گفتگویی تأکید دارد که باید به تمامی صداها در جامعه پاسخگو باشد. چنین رویکردی می‌تواند به بازآفرینی جامعه با همکاری مردم کمک کند و زمینه را برای بهبود شرایط

¹ Ríos

² Bretos

³ Degli Antoni & Sabatini

⁴ Flecha & Soler

زندگی آن‌ها فراهم آورد. به‌طور کلی، این تحقیق نشان می‌دهد که تعاملات مؤثر و مشارکت فعال شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها می‌تواند به ایجاد جوامع پایدار و توانا منجر شود.

دلگی آنتونی و سباتینی^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان "تفکیک رابطه بین سازمان‌های غیرانتفاعی و سرمایه اجتماعی: نقش تعاونی‌های اجتماعی و انجمن‌های رفاه اجتماعی در توسعه شبکه‌های پیوندهای قوی و ضعیف" به بررسی نقش این سازمان‌ها در ایجاد و توسعه روابط اجتماعی پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که انجمن‌های رفاه اجتماعی نقش قابل توجهی در توسعه شبکه‌های روابط تعاونی داوطلبان ایفا می‌کنند. بنابراین، مدیریت مناسب منابع انسانی و ایجاد محیط کاری مطلوب می‌تواند به توسعه سرمایه اجتماعی در سازمان‌های تعاونی و انجمن‌های رفاه اجتماعی کمک کند.

۳- روش‌شناسی و داده‌های تحقیق

این تحقیق از نظر هدف یک تحقیق اکتشافی-توصیفی، از نظر نوع داده‌ها تحقیق کیفی و کمی است، از نظر محل اجرا تحقیق میدانی، از نظر روش اجرا تحقیق پیمایشی، از نظر مقطع زمانی یک تحقیق مقطعی و از نظر روش تحقیق یک تحقیق تئوری برخاسته از داده می‌باشد. البته داده‌های حاصل از مقیاس کمی با روش‌های آمار استنباطی تعیین خواهد شد.

از سوی دیگر از نظر نوع داده‌ها در این پژوهش هم داده‌های کیفی وجود دارد و هم داده‌های کمی. داده‌های کیفی به داده‌های به دست آمده از دل مصاحبه اشاره دارد. در این تحقیق برای به دست آوردن راهکارهای اشتغال در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان، از مصاحبه که یک رویکرد کیفی است استفاده می‌شود. از سوی دیگر، سایر داده‌های مورد استفاده در این پژوهش کمی است. داده‌های کمی از ابزار پرسشنامه در پژوهش استخراج می‌شود و با هدف اثبات روابط و مدل طراحی شده استفاده خواهد شد. برای تکمیل اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه از ۵۵ خبره و کارشناس در این زمینه مصاحبه و جمع‌آوری گردید. جهت مدل‌سازی و تحلیل از طریق نرم افزار MCDM solver.2018 استفاده گردید.

در مطالعه‌های میدانی محقق سعی دارد وارد جامعه هدف خود شده و اطلاعات پیرامون موضوع خود را به دست آورد. به عبارتی محقق در تحقیق‌های میدانی، بدون هیچ دخالتی در جریان طبیعی رویدادها، تا آنجایی که می‌تواند اطلاعات جمع‌آوری می‌کند. در این تحقیق میدانی، مشاهده عنصر اصلی را تشکیل می‌دهد. از سوی دیگر این پژوهش از نظر زمانی یک پژوهش مقطعی است. در این رویکردها محقق سعی بر گردآوری داده‌ها درباره یک یا چند صفت در یک مقطع زمانی خاص دارد و پس از اتمام مراحل گردآوری در صورت عدم الزام، به جامعه هدف برای گردآوری و بررسی مجدد برنخواهد گشت. روش تحقیق تئوری برخاسته از داده سعی بر این دارد که برای آرایه یک الگو، رویکرد استقرایی را پیاده‌سازی نماید. به این ترتیب که از جزء به کل حرکت نماید. در جدول (۱) شاخص‌ها و گزینه‌های مورد بررسی در این تحقیق آرایه شده است.

^۱ Degli Antoni & Sabatini

جدول (۱): شاخص‌ها و گزینه‌های مورد بررسی در این تحقیق

(A1)	راهکار فنی	C1	کمک به کاربران تجارت الکترونیک با تأسیس مراکزی جهت تحلیل داده‌ها توسط شرکتهای تعاونی روستایی
		C2	پیشرفت سطح تجارت استان به منظور اجرای تجارت الکترونیک در تعاونی روستایی
		C3	تقویت توانایی مدیران عامل و مروجان در زمینه تبدیل و تفسیر یافته‌های تحقیقاتی به صورت یافته‌های کاربردی برای اعضای شرکتهای تعاونی
		C4	تسهیل استفاده از فناوری اطلاعات مرتبط با کاربرد تجارت الکترونیک برای مدیران عامل شرکتهای تعاونی
		C5	تأمین نرم افزارهای سازماندهی و پردازش داده‌ها در تجارت الکترونیک
		C6	ایجاد تیم چند رشته‌ای شامل مدیران عامل، مهندسان، تولیدکنندگان و اقتصاددانان برای مطالعه و ارائه طرح تجارت الکترونیک مناسب با استان
		C7	تسهیل استفاده از فناوری اطلاعات مرتبط با کاربرد تجارت الکترونیک برای مدیران عامل و کارکنان شرکتهای تعاونی روستایی
		C8	اجرای طرح تجارت الکترونیک به صورت آزمایشی در چند نقطه استان برای اشاعه و کاربرد این فناوری
		C9	آشنا سازی مدیران عامل شرکتهای تعاونی روستایی و تکنولوژی مدرن و نحوه دسترسی به فناوریهای پیشرفته
		C10	ارائه مشوقهای مالی مناسب برای اعضای شرکتهای تعاونی روستایی جهت اجرای تجارت الکترونیک
(A2)	راهکار اقتصادی	C11	سرمایه گذاری اولیه دولت و مراکز خصوصی در تجارت الکترونیک
		C12	توانمند سازی مالی مراکز تحقیقاتی برای اجرای پروژه‌های تجارت الکترونیک
		C13	فراهم نمودن اعتبارات اختصاصی و بودجه‌های مالی کافی برای انجام تحقیقات کاربردی در ارتباط با تجارت الکترونیک در سطح شرکتهای تعاونی روستایی
		C14	اعطای تسهیلات از طرف دولت برای خرید تجهیزات به مراکز خدمات حمایتی و بخش خصوصی
		C15	تأمین یارانه مناسب برای تهیه ابزار و تجهیزات مورد نیاز اجرای تجارت الکترونیک در تعاونی های روستایی
		C16	آشنایی اعضای شرکتها از سود و درآمد به وسیله کاربرد تجارت الکترونیک در تعاونی های روستایی
		C17	تأمین اعتبارات کافی و سهل الوصول برای کشاورزی جهت خرید لوازم و تجهیزات مورد نیاز تجارت الکترونیک
		C18	توجه به وضعیت اجتماعی شرکتهای تعاونی روستایی به عنوان شرایط واقعی برای کاربرد نتایج تحقیقات
(A3)	راهکار اجتماعی	C19	آگاهی اعضای و کارکنان شرکتهای تعاونی در همه مراحل تولید، ارزیابی، و ترویج نتایج تحقیقات
		C20	مشارکت اعضای و کارکنان شرکتهای تعاونی در همه مراحل تولید، ارزیابی و ترویج نتایج تحقیقات
		C21	برگزاری بازارچه های نمایشی در خصوص اجرای تجارت الکترونیک جهت جلب اعتماد اعضای تعاونیهای روستایی
		C22	همکاری با سازمانهای غیر دولتی برای استفاده از امکانات آنها در فعالیتهای تحقیقاتی و ترویجی بر تجارت الکترونیک
(A4)	راهکار مدیریتی	C23	مدیریت تهدیدها و فرصتها در اجرای تجارت الکترونیک
		C24	توانایی مدیریت فناوری نوین در تجارت الکترونیک جهت کنترل موجود ساختارها و سیاستها
		C25	مدیریت صحیح و مناسب در سازمانها برای اشاعه و کاربرد تجارت الکترونیک
		C26	توجه به مهارتهای مدیریت شرکت های تعاونی جهت تسهیل توسعه تجارت الکترونیک
		C27	مدیریت مناسب در شرکتهای تعاونی برای اجرای تجارت الکترونیک
		C28	همکاری با مراکز تحقیقات بین المللی به منظور استفاده از امکانات آنها در فعالیتهای تحقیقاتی و ترویجی بر تجارت الکترونیک
		C29	به کارگیری مدیران با تخصص در تعاونی های روستایی
		C30	مدیریت بازاریابی محصولات کشاورزی در تعاونی های روستایی
		C31	مدیریت منابع انسانی صحیح در جهت اجرای تجارت الکترونیک در تعاونی های روستایی
		C32	مدیریت ارتباط بین تولید و بازاریابی محصولات کشاورزی در تعاونی های روستایی

C33	تشکیل انجمنهای علمی برای آموزش کلیه افراد مرتبط با اشاعه و اجرای تجارت الکترونیک در سطح شرکتهای تعاونی با حضور فعال اعضاء مخاطب	راهکار آموزشی (A5)
C34	بهبود نگرش اعضاء شرکتهای نسبت به تجارت الکترونیک از طریق روشهای مختلف آموزشی	
C35	آموزش مباحث نوین تکنولوژی به اعضاء شرکتهای تعاونی در زمینه اجرای تجارت الکترونیک	
C36	انتشار کتب و مقالات مورد نیاز در مورد نحوه کاربرد و اجرای فناوری تجارت الکترونیک در سطح شرکتهای تعاونی	
C37	میزان دانش فنی مدیران عامل، کارشناسان و مسئولین در زمینه اجرای تجارت الکترونیک	
C38	برنامه ریزی دروس دانشگاهی در ارتباط با تجارت الکترونیک متناسب با شرایط، اولویتهای نیازها و محدودیتهای شرکتهای تعاونی	
C39	انتقال مهارت کاربرد فناوری تجارت الکترونیک از طریق آموزش های انفرادی	
C40	دسترسی آسان به کارشناسان و مروجان برای حل مسائل و مشکلات احتمالی در زمینه کاربرد فناوری	
C41	افزایش دانش اعضاء شرکتهای در زمینه تجارت الکترونیک از طریق راه های آموزشی گروهی	
C42	توانمند سازی مدیران عامل شرکتهای تعاونی کارگاهی از طریق تأمین تسهیلات آموزشی - در زمینه اجرای تجارت الکترونیک	
C43	اطلاع رسانی پیرامون معرفی تجارت الکترونیک به شرکتهای تعاونی از طریق رسانه های انبوهی و گروهی	
C44	برگزاری دورههای آموزشی برای کارشناسان، مسئولین و برنامه ریزان برگزاری دوره پیرامون اصول تجارت الکترونیک و نحوه انجام آن در شرکتهای تعاونی	
C45	برگزاری دوره های آموزشی خارج از کشور و فراهم نمودن شرایط شرکت مدیران عامل و کارکنان شرکتهای تعاون روستایی	
C46	ارائه خدمات مشاورهای مناسب به کارکنان شرکتهای تعاونی توسط متخصصان و مشاوران حرفهای در زمینه تجارت الکترونیک	
C47	تخصیص فن آوری مطابق با الزامات و نیازهای تجارت الکترونیک روستایی برای ارائه بازخورد تحقیقات در ارتباط با تجارت الکترونیک در شرکتهای تعاونی برای سیاست گزاران و برنامه ریزان برای تعیین اولویتهای تحقیقاتی	
C48	ارائه خدمات حمایتی به مدیران عامل در استفاده از فناوری تجارت الکترونیک	
C49	گنجانیدن برنامه تجارت الکترونیک به عنوان یک رکن در چارچوب نظام کالمن ساختار سیاست های کشاورزی و توسعه روستایی	
C50	ارزشیابی از تجارت الکترونیک پس از هر فصل برداشت برای اجرای هر چه صحیح تر طرح مذکور	
C51	حمایت رسمی سازمانها و مراکز تحقیقاتی در جهت اجرای تجارت الکترونیک	
C52	حمایت دولت از نوآوری و کارآفرینی در جهت اجرای تجارت الکترونیک در تعاونی های روستایی	
C53	اجرای یکپارچگی بازار فروش برای کشاورزان خرده پا در نیل به اجرای تجارت الکترونیک	

۴- تجزیه و تحلیل نتایج

در ادامه بهترین نتایج بدست آمده بر اساس مدلسازی SAW فازی ارایه شده است.

جدول (۲): ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) در تکنیک SAW فازی

ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان)	C1			C2			C3		
	L	M	U	L	M	U	L	M	U
راهکار آموزشی	۵/۲۳۳	۶/۵۳۳	۷/۶۳۳	۴	۵/۹۶۷	۷/۷	۵/۷۳۳	۶/۵۳۳	۸/۵۳۳
راهکار مدیریتی	۶	۷/۵	۸/۳۳۳	۴/۲۶۷	۶/۲۶۷	۸/۱	۸/۸۶۷	۵/۵۳۳	۹/۸
راهکار اجتماعی	۶/۰۶۷	۷/۵۳۳	۸/۴۶۷	۳/۵	۷/۹۳۳	۷/۵۳۳	۴/۸۶۷	۴/۹۶۷	۶/۹۶۷
راهکار فنی	۵	۷	۹	۳	۵	۷	۹	۴/۹۶۷	۱۰
راهکار اقتصادی	۹	۱۰	۱۰	۷	۹	۱۰	۷	۴/۷	۱۰
راهکار سیاستگذاری	۱	۳	۵	۵	۷	۹	۹	۴/۷	۱۰

طبق نتایج بدست آمده، در جدول (۲) ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) بر اساس شاخص های C1، C2 و C3 ارایه شده است. نتایج نشان می دهد که در راهکار آموزشی در شاخص C1 حد پایین، ۵/۲۳۳ بدست آمده است. نتایج موید آن است که راهکار سیاستگذاری در حد پایین در شاخص C1 پایینترین مقدار را داشته است و از طرفی در این شاخص راهکار اجتماعی ۶/۰۶۷ بیشترین مقدار بوده است. نتایج برای الباقی شاخص ها در حدود مختلف در جدول ارایه شده است.

ادامه جدول (۲): ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) در تکنیک SAW فازی

C5			C6			C7			C8		
L	M	U	L	M	U	L	M	U	L	M	8
۵/۰۶۷	۶/۶۳۳	۷/۹	۴/۲	۶	۶/۶۶۷	۵/۱	۶/۵۶۷	۷/۷۶۷	۶	۷/۲۶۷	۸/۶۶۷
۸/۷۳۳	۸/۸۶۷	۶/۹	۳/۸	۸/۳۳۳	۸/۷۳۳	۵/۶	۷/۴	۸/۸۳۳	۸/۴۶۷	۸/۲۶۷	۸/۴
۴/۲	۸/۵۶۷	۵/۶۶۷	۵	۸/۵	۸/۱۳۳	۵/۳۳	۵/۱۳۳	۵/۷۶۷	۵/۹	۸/۳۶۷	۱
۳	۵	۷	۵	۷	۹	۰	۱	۳	۰	۰	۱۰
۹	۱۰	۱۰	۹	۱۰	۱۰	۹	۱۰	۱۰	۹	۹	۷
۷	۹	۱۰	۱	۳	۵	۵	۷	۹	۳	۵	۳

ادامه جدول (۲): ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) در تکنیک SAW فازی

C9			C10			C11		
L	M	U	L	M	U	L	M	U
۴/۶	۶/۲۶۷	۷/۵۳۳	۵/۶۳۳	۶/۳	۷/۸	۵/۲۶۷	۶/۷۳۳	۶/۸۶۷
۵/۶۶۷	۵	۵	۶/۳۶۷	۳	۸/۶۶۷	۶/۵۳۳	۸/۲	۸/۹۳۳
۵/۷۳۳	۷/۴	۸/۵۳۳	۳/۱۳۳	۵/۵۶۷	۶/۰۶۷	۶/۶۶۷	۵/۶۶۷	۷/۶
۵	۷	۹	۱	۳	۵	۳	۵	۷
۹	۱۰	۱۰	۵	۷	۹	۹	۱۰	۱۰
۹	۱۰	۱۰	۰	۱	۳	۵	۷	۹

ادامه جدول (۲): ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) در تکنیک SAW فازی

C9			C10			C11		
L	M	U	L	M	U	L	M	U
۴/۶	۶/۲۶۷	۴/۵۳۳	۴/۶۳۳	۴/۳	۷/۸	۵/۲۶۷	۵/۷۳۳	۵/۸۶۷
۵/۶۶۷	۷/۴۳۳	۵/۶۶۷	۵/۳۶۷	۵/۷۶۷	۱/۵	۵/۵۳۳	۵/۲	۹/۹۳۳
۵/۷۳۳	۷/۴	۵/۵۳۳	۳/۱۳۳	۵/۵۶۷	۵/۰۶۷	۵/۶۶۷	۵/۶۶۷	۷/۶
۵	۷	۹	۱	۳	۵	۳	۵	۷
۹	۱۰	۱۰	۵	۷	۹	۹	۱۰	۱۰
۹	۱۰	۱۰	۰	۱	۳	۵	۷	۹

ادامه جدول (۲): ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) در تکنیک SAW فازی

C12			C13			C14		
L	M	U	L	M	U	L	M	U
۵/۴	۶/۹۶۷	۸/۳	۴/۸	۶/۳	۴/۳۶۷	۴/۵۳۳	۶/۳۶۷	۶/۹
۶/۴	۸	۸/۸۶۷	۷	۸/۳	۸/۰۶۷	۵/۴۶۷	۸/۰۶۷	۸/۹۶۷
۵/۵۳۳	۵/۰۳۳	۸/۹۶۷	۵/۵۶۷	۶	۷/۱۶۷	۴/۶۳۳	۶/۲	۷/۶
۳	۵	۷	۱	۳	۵	۷	۹	۱۰
۵	۷	۹	۹	۱۰	۱۰	۷	۹	۱۰
۹	۱۰	۱۰	۹	۱۰	۱۰	۷	۹	۱۰

ادامه جدول (۲): ماتریس میانگین (تجمیع نظر خبرگان) در تکنیک SAW فازی

C15			C16			C17		
L	M	U	L	M	U	L	M	U
۶/۹۳۳	۸/۵	۹/۹۳۳	۴/۸	۴/۴۳۳	۷/۶۳۳	۵/۰۳۳	۵/۶۶۷	۸
۶۹/۰۶۷	۸	۹/۴۶۷	۵/۲	۶/۴۶۷	۷/۵۳۳	۴/۹۳۳	۵/۷۳۳	۸/۱۳۳
۸/۵۶۷	۸/۱	۶/۰۶۷	۵/۶	۷/۲۶۷	۸/۵	۵/۴۶۷	۷/۱۶۷	۸/۸۳۳
۹	۱۰	۱۰	۵	۷	۹	۷	۹	۱۰
۹	۱۰	۱۰	۵	۷	۹	۷	۹	۱۰
۹	۱۰	۱۰	۵	۷	۹	۷	۹	۱۰

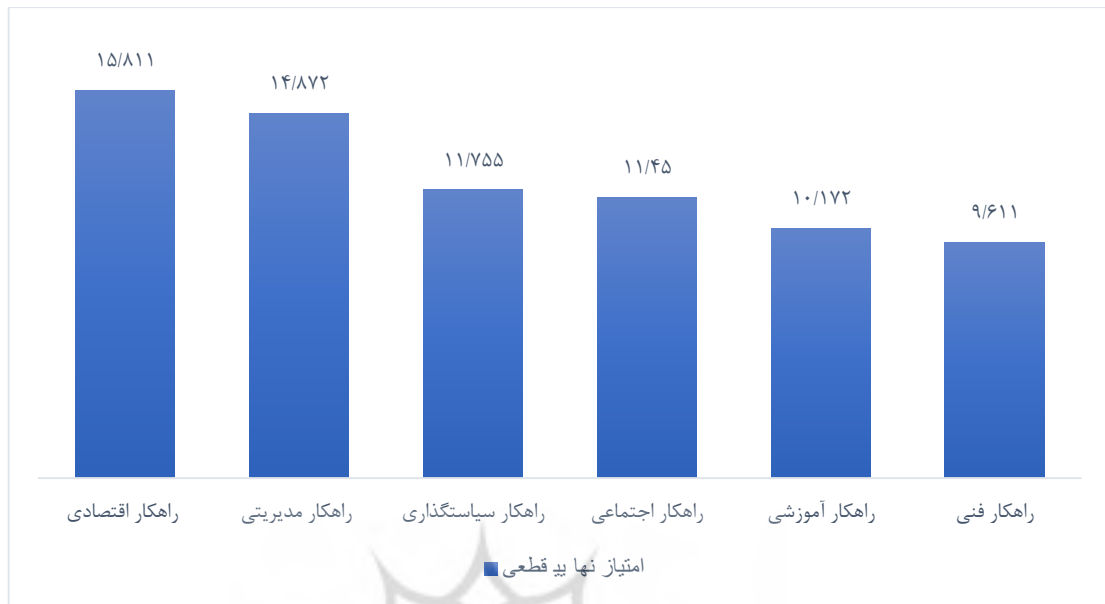
ادامه جدول (۲): ماتریس وزین در تکنیک SAW فازی

C13			C14			C15		
L	M	U	L	M	U	L	M	U
۰/۱۵۸	۰/۲۰۸	۰/۲۴۳	۰/۱۵	۰/۲۱	۰/۲۶۱	۰/۲۲۹	۰/۲۸	۰/۳۰۸
۰/۲۳۱	۰/۲۷۴	۰/۲۹۹	۰/۲۱۳	۰/۲۶۶	۰/۲۹۶	۰/۲	۰/۲۶۴	۰/۳۱۲
۰/۱۵۱	۰/۱۹۸	۰/۲۳۷	۰/۱۵۳	۰/۲۰۵	۰/۲۵۱	۰/۲۱۷	۰/۲۶۷	۰/۲۹۹
۰/۰۳۳	۰/۰۹۹	۰/۱۶۵	۰/۲۳۱	۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۳۳۳
۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۳۳۳	۰/۲۳۱	۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۳۳۳
۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۳۳۶	۰/۲۳۱	۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۲۹۷	۰/۳۳۳	۰/۳۳۳

جدول (۳): امتیاز نهایی فازی در تکنیک SAW فازی

	L	M	U
راهکار آموزشی	۷/۲۴۷	۱۰/۲۳	۱۰/۹۸۱
راهکار مدیریتی	۱۲/۴۹۱	۱۵/۱۶۴	۱۶/۶۶۸
راهکار اجتماعی	۸/۶۴۳	۱۱/۵۹۱	۱۳/۹۷۷
راهکار فنی	۶/۶۶۸	۹/۹۶۶	۱۲/۳۷۸
راهکار اقتصادی	۱۳/۶۱۱	۱۳/۱۷۴	۱۷/۲۸۴
راهکار سیاستگذاری	۸/۹۹	۱۱/۹۶۱	۱۴/۱۰۹

نمودار (۱): امتیاز نهایی قطعی در تکنیک SAW فازی

در نمودار (۱) امتیاز نهایی قطعی در تکنیک SAW فازی نشان داده شده است. بر اساس نتایج بدست آمده راهکار اقتصادی با وزن ۱۵/۸۱۱ بیشترین مقدار را بدست آورده است. این نشان می‌دهد که در راهکارهای فرصت‌های اشتغال در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان، معیار اقتصادی در ارجحترین راهکار قرار دارد. نتایج نشان داد که راهکار مدیریتی با وزن ۱۴/۸۷۲ در اولویت دوم قرار دارد. نتایج موید آن است که راهکار مدیریتی می‌بایست مورد توجه جدی قرار گیرد. اما راهکار سیاستگذاری و اجتماعی بر اساس نتایج با وزن‌های ۱۱/۷۵۵ و ۱۱/۴۵ در اولویت‌های بعدی قرار دارد. همچنین نتایج نشان داد که راهکارهای آموزشی و فنی در پایینترین مقادیر بوده است.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادهای سیاستی

- ❖ پیشنهاد می‌شود در راهکارهای فرصت‌های اشتغال در بستر تجارت الکترونیک در تعاونی‌های روستایی استان سیستان و بلوچستان در هر نقطه از استان به تفکیک پرداخته گردد تا اثر بخشی متغیرهای مورد بررسی در هر منطقه از استان بر روی اشتغال پایدار به روشنی مشخص گردد و امکان مقایسه مناطق مختلف استان و کسب و کارهای مختلف تعاونی‌ها در استان به روشنی مشخص گردد.
- ❖ مشارکت دادن افراد محلی در طرح‌های الکترونیک و برنامه شبکه‌های اجتماعی به منظور ذینفع کردن آن‌ها در بازاریابی و کسب حمایت آنها برگزاری جلسات و تدوین برنامه‌های آموزشی بازاریابی برای کارشناسان بازاریابی جهت آگاه کردن آنها نسبت به اهمیت داشته‌های خود به منظور کاهش تاثیرات نامطلوب در جوامع روستایی.
- ❖ تخصیص اعتبارات لازم جهت تحقیقات بازاریابی الکترونیک، به منظور شناسایی گروه‌های هدف و متناسب کردن فعالیت‌های بازاریابی با گروه‌های هدف مختلف به منظور افزایش کارآمدی تلاش‌های بازاریابی و تبلیغاتی در تعاونی‌های روستایی
- ❖ دولت برای کمک به کارآفرینان در راه‌اندازی کسب‌وکارهای نوپا و تعاونی‌های روستایی در بستر الکترونیک و یا در حال رشد، تسهیلاتی را با نرخ بهره پائین یا بازپرداخت بلندمدت اعطا کند.
- ❖ شرایط و زمینه لازم برای حضور شرکت‌های تعاونی ریسک‌پذیر در مناطق روستایی فراهم شود.
- ❖ با توجه به ضعف دولت در سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی در ارائه لیست شرکت‌های دانش‌بنیان، اهداف و چشم‌اندازهای آن‌ها، وجود یک سیستم جامع اطلاعاتی و ارتباطی می‌تواند راه مناسبی باشد تا سرمایه‌گذاران به اطلاعات شرکت‌ها دسترسی داشته باشند و برای سرمایه‌گذاری در این شرکت‌ها اقدام کنند.
- ❖ ارائه تسهیلات به روستاییان از طریق سازمان‌های حمایت‌کننده مالی و آموزشی
- ❖ توجه به عوامل محیطی، فرهنگی و جغرافیایی و ارائه خدمات آموزشی مناسب
- ❖ آزادسازی تدریجی تجارت کارآفرینان روستایی به منظور الحاق به سازمان تجارت جهانی
- ❖ انتقال تکنولوژی‌های بهینه‌سازی شده و روزآمد به مناطق روستایی
- ❖ شناسایی قابلیت‌ها و استعدادهای هر منطقه و تشویق و مساعدت برای سرمایه‌گذاری‌های کوچک و محدود
- ❖ بازاریابی و بازاریابی برای محصولات منطقه‌ای با تاکید بر ویژگی خاص محصول هر منطقه
- ❖ سرمایه‌گذاری در بخش‌های غنی هر منطقه و توزیع ثروت ناشی از آن در دیگر بخش‌های موثر در توسعه
- ❖ بکارگیری انواع روش‌های حمایتی دولتی از تعاونی‌های روستاییان: اعتباری و سرمایه‌ای، نهاده‌ای، بیمه‌ای، قیمتی، بازاریابی

منابع

- الصبری، بشیر، خداداد حسینی، سیدحمید، مشبکی، اصغر و احمدی پرویز (۱۳۹۸). طراحی مدل عملکرد بازاریابی بانک: تبیین نقش کیفیت خدمات بانکداری الکترونیک و استراتژی های مدیریت ارتباط با مشتری با نقش تعدیل گر فرهنگ، فصلنامه راهبردهای بازرگانی، ۲۶(۱۳)، ۲۹-۱۳.
- فرجی، مریم (۱۳۹۳). کسب و کار الکترونیکی. انتشارات دانشگاه جامع علمی کاربردی، واحد جهاد دانشگاهی، تهران.
- ایمانی، عبدالمجید، یعقوبی، نورمحمد و مبارکی، مسلم (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت بندی خط مشی های توسعه کارآفرینی بخش تعاون، فصلنامه توسعه کارآفرینی، ۱۰(۱)، ۳۹-۲۱.
- رخشانی، بهزاد، سردار شهرکی، علی و علی احمدی، ندا (۱۴۰۰). شناسایی مشکلات توسعه کسب و کار تعاونی ها در روستاهای منطقه سیستان. تعاون و کشاورزی، ۹(۳۸)، ۲۶۵-۲۳۳.
- الفتی، جلال، رنگریز، حسن، احمدی، کیومرث و رضایی، بیژن. (۱۴۰۰). طراحی و تبیین مدل توسعه شرکت های تعاونی کشاورزی با رویکرد داده بنیاد (مورد مطالعه: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی). فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۱۰(۳۷)، ۸۷-۱۱۴.
- نوروزی اجیرلو، رضا، سلیمانپور، مسلم، رئیسی، محمدکریم و اصغری راد، جواد. (۱۴۰۳). تبیین الگوی موانع و مشکلات توسعه کارآفرینی روستایی در شرکت های تعاونی و کشاورزی: یک مطالعه پدیدارشناسی. راهبردهای توسعه روستایی، ۱۱(۲)، ۲۸-۴۱.
- سیف اللهی، ناصر. (۱۴۰۳). تحلیل اثر بهبود فضای کسب و کار بر کارآفرینی روستایی با نقش میانجی قابلیت بازاریابی (مورد مطالعه: شرکت های تعاونی روستایی استان اردبیل). مطالعات کارآفرینی و توسعه پایدار کشاورزی. ۱۱(۱). ۱۴۳-۱۵۶.
- جاودان، محمد صادق، رجیبی، سجاد و شرفی، امیر. (۱۴۰۲). تحلیل اهمیت عملکرد تخصیص اعتبارات خرد روستایی در کشور در گام اول انقلاب اسلامی مبتنی بر ایجاد اشتغال پایدار. دوفصلنامه جستارهای اقتصادی ایران با رویکرد اقتصاد اسلامی، ۲۰(۳۹)، ۲۵۱-۲۸۵.
- ترکی، لیلا، صنیع زاده، والا و قاسمی، محمدرضا. (۱۴۰۲). بررسی عوامل تأثیرگذار بر موفقیت طرح های توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در استان اصفهان. اقتصاد و توسعه منطقه ای، ۳۰(۲۵)، ۲۱۵-۲۴۹.
- کاظمیه، فاطمه، عیدی، اسماء و اسمعیلی، صادق (۱۴۰۲). شناسایی موانع توسعه شرکتهای تعاونی روستایی شهرستان ارومیه. راهبردهای توسعه روستایی، ۱۰(۱)، ۷۸-۹۲.
- میرزایی، حجت الله، قلیچ، مرتضی و ربانی، طاهها (۱۴۰۲). آینده نگاری و تبیین سناریوهای پیش روی صندوق های بازنشستگی تابعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. آینده پژوهی ایران، ۸(۱)، ۲۸۵-۳۱۰.

References:

- Chen, D., Guo, H., Zhang, Q., & Jin, S. (2022). E-commerce adoption and technical efficiency of wheat production in China. *Sustainability*, 14(3), 1197.
- Abisuga-Oyekunle, O. A., & Fillis, I. R. (2017). The role of handicraft micro-enterprises as a catalyst for youth employment. *Creative Industries Journal*, 10(1), 59-74.
- Wahyuningtyas, Toward cooperative competitiveness for community development in Economic Society, *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 17(3), 594-620.
- Duraj, T. (2021). Cooperative Employment Contract as The Basis for Establishing an Employment Relationship. *Annals of the Administration and Law*, (XXI), 261-273.
- Alavion, S. J., & Taghdisi, A. (2021). Rural E-marketing in Iran; Modeling villagers' intention and clustering rural regions. *Information Processing in Agriculture*, 8(1)105-133.
- Ríos, M. S., Perdiguier, M. F., & Solé, T. T. (2020). Cooperative employment cycles in Spain: Does regional localization matter? *REVESCO: revista de estudios cooperativos*, (136), 81-136.
- Bretos, I., Errasti, A., & Marcuello, C. (2019). Multinational expansion of worker cooperatives and their employment practices: Markets, institutions, and politics in Mondragon. *ILR Review*, 72(3), 580-608.
- Degli Antoni, G., & Sabatini, F. (2013). Disentangling the relationship between nonprofit and social capital: the role of social cooperatives and social welfare associations in the development of networks of strong and weak ties.
- Flecha, R., & Soler, M. (2014). Communicative Methodology: Successful actions and dialogic democracy. *Current sociology*, 62(2), 232-242.
- Degli Antoni, G., & Sabatini, F. (2013). Disentangling the relationship between nonprofit and social capital: the role of social cooperatives and social welfare associations in the development of networks of strong and weak ties.